

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 16 sierpnia 2016 r. do Sądu Rejonowego w Białymstoku, skierowanym do postępowania upominawczego, pełnomocnik Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych M. Z. i D. Z. na rzecz mocodawcy kwoty 5.649,32 zł wraz z odsetkami umownymi oraz ustawowymi za opóźnienie według załączonego wykazu odsetek, a także o zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pisma wszczynającego niniejszy proces strona powodowa wskazała, iż dochodzona wierzytelność powstała w wyniku zawartej w dniu 22 grudnia 1992 r. pomiędzy Bankiem Spółdzielczym w K. – działającym w imieniu i na rzecz Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, będącego dysponentem Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużania Rolnictwa – a pozwanymi M. Z. i D. Z. umowy o spłatę zrestrukturyzowanego długu. W powyższej umowie pozwani zobowiązali się dokonać całkowitej spłaty wykupionego na ich wniosek przez Bank Spółdzielczy w K. długu w wysokości 58.059.400,00 zł wraz z odsetkami – na warunkach określonych w umowie – w terminie do 30 września 1999 r. Pozwani dwukrotnie – wnioskiem o umorzenie zadłużenia z tytułu wykupionego kredytu z dnia 20 marca 2007 r. oraz wnioskiem z dnia 4 listopada 2014 r. o umorzenie zadłużenia zrestrukturyzowanego w dniu 22 grudnia 1992 r. – dokonali uznania zadłużenia. Minister Finansów nie wyraził zgody na wnioskowane umorzenie, zaś pozwani do dnia wniesienia pozwu nie dokonali spłaty zadłużenia. Strona powodowa podała przy tym, iż Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. na podstawie art. 12 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o utworzeniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przejęła wierzytelności Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużania Rolnictwa – z dniem 19 stycznia 1994 r..

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 21 września 2016 r., w sprawie o sygnaturze akt XI Nc (...), referendarz sądowy orzekający w Sądzie Rejonowym w Białymstoku nakazał, aby pozwani M. Z. i D. Z. zapłacili solidarnie na rzecz powoda Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. kwotę 5.649,32 zł wraz z odsetkami za opóźnienie liczonymi w sposób wskazany w nakazie, a nadto zapłacili solidarnie na rzecz powoda kwotę 1.879,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu – w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wnieśli w tymże terminie sprzeciw.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty wniesionym w dniu 11 października 2016 r. – z zachowaniem przepisanej terminu – M. Z. i D. Z. zaskarżyli powyższy nakaz zapłaty w całości; podnieśli przy tym zarzut niewłaściwości miejscowej Sądu Rejonowego w Białymstoku oraz wnieśli o oddalenie powództwa w całości, a to z uwagi na przedawnienie dochodzonego roszczenia; dodatkowo pozwani zamieścili tymże sprzeciwie wniosek o zasądzenie na ich rzecz od powoda kosztów procesu.

W ramach uzasadnienia zajętego co do przedmiotu sporu stanowiska pozwani przyznali, iż dochodzoną przez powoda wierzytelność, wynikającą z umowy z dnia 22 grudnia 1992 r. o spłatę zrestrukturyzowanego długu, uiszczyć mieli do dnia 30 września 1999 r. Podali przy tym, iż przysługujące wierzycielowi z tytułu umowy restrukturyzacji kredytu roszczenia majątkowe związane były z prowadzoną przez Bank Spółdzielczy w K. działalnością gospodarczą, dlatego też uległy przedawnieniu – stosownie do art. 117 k.c. w zw. z art. 118 k.c. i art. 120 § 1 k.c. – po upływie 3 lat od dnia ich wymagalności (najpóźniej w dniu 1 października 2002 r.). Pozwani wyrazili następnie przekonanie, powołując się przy na orzecznictwo Sądu Najwyższego, iż złożone przez nich wnioski o umorzenie zadłużenia nie mogły przerwać biegu terminu przedawnienia, albowiem złożone zostały już po jego upływie, zaś zawarte w nich oświadczenie wiedzy co do istnienia zadłużenia co do zasady nie stanowiły – nawet w formie dorozumianej – oświadczenia woli w przedmiocie zrzeczenia się z korzystania z zarzutu przedawnienia.

Sąd Rejonowy w Białymstoku prawomocnym postanowieniem z dnia 19 października 2016 r., wydanym w sprawie o sygnaturze akt XI C (...), stwierdził swoją niewłaściwość i sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Sokółce – jako miejscowo i rzeczowo właściwemu.

Sąd ustalił, co następuje:

M. Z. z tytułu zawartej w dniu 16 grudnia 1991 r. w K. umowy kredytowej zobowiązany był do zapłaty na rzecz Banku Spółdzielczego w K. – w dniu 30 listopada 1992 r. – kwoty 50.000.000,00 zł z tytułu wykorzystanego kredytu oraz kwoty 19.118.300,00 zł z tytułu odsetek od kredytu (dowód: certyfikat wystawiony w dniu 30 listopada 1992 r. przez Bank Spółdzielczy w K. – k. 12-13).

Umową cesji wierzytelności zawarta w dniu 21 grudnia 1992 r. Bank Spółdzielczy w K. wierzytelność przysługującą z opisanej wyżej umowy kredytowej przeniósł na rzecz Banku Spółdzielczego w W. – działającego w imieniu i na rzecz Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, będącego dysponentem Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużania Rolnictwa (dowód: umowa cesji wierzytelności, zawarta w dniu 21 grudnia 1992 r. pomiędzy Bankiem Spółdzielczym w K. a Bankiem Spółdzielczym w W. – k. 14-16). Bo

Następnie, w dniu 22 grudnia 1992 r., pozwani M. Z. i D. Z. zawarli z Bankiem Spółdzielczym w W. – działającym w imieniu i na rzecz Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, będącego dysponentem Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużania Rolnictwa – umowę o spłatę zrestrukturyzowanego długu, w której zobowiązali się do spłaty zadłużenia w wysokości 58.059.400,00 zł, wraz z odsetkami, do dnia 30 września 1999 r. – w dwudziestu pięciu ratach kwartalnych, przy czym pierwsza rata w wysokości 1.659 400 zł plus odsetki płatna miała być do dnia 30 września 1993 r., zaś kolejne – w wysokości po 2.350.000,00 zł plus odsetki – płatne miały być odpowiednio do 30 marca, 30 czerwca, 30 września i 30 grudnia każdego roku, w tym ostatnia do dnia 30 września 1999 r. (dowód: umowa o spłatę zrestrukturyzowanego długu, zawarta w dniu 22 grudnia 1992 r. pomiędzy M. Z. i D. Z. a Bankiem Spółdzielczym w W. – k. 9-11).

Z dniem 19 stycznia 1994 r. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. przejęła – na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o utworzeniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – wszystkie środki finansowe i inne mienie przysługujące Funduszowi Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa, jak też zobowiązania i wierzytelności finansowe tego Funduszu.

W dniu 20 marca 2007 r. M. i D. Z. wystąpili do Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. z wnioskiem o umorzenie zadłużenia z tytułu kredytu w wysokości około 5.700,00 zł, przejętego przez Fundusz Restrukturyzacji i Oddłużania Rolnictwa, na podstawie umowy zawartej przez pozwanych z Bankiem Spółdzielczym w W. (dowód: wniosek pozwanych z dnia 20 marca 2007 r. – k. 24-25). Z kolei w dniu 4 listopada 2014 r. pozwani złożyli w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. wniosek o umorzenie zadłużenia wynikającego z umowy z dnia 22 grudnia 1992 r. o spłatę zrestrukturyzowanego długu (dowód: wniosek pozwanych – k. 27).

Pismem z dnia 10 maja 2016 r. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. wezwała M. i D. do zapłaty zadłużenia wynikającego z umowy o spłatę zrestrukturyzowanego długu z dnia 22 grudnia 1992 r. – w łącznej wysokości 28.088,60 zł, w tym w wysokości 5.649,32 zł z tytułu kapitału głównego i 22 439,28 zł z tytułu odsetek, oraz dalszych odsetek ustawowych za opóźnienie w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania (dowód: wezwanie pochodzące od Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. – k. 17).

Sąd zważył, co następuje:

Wytoczone przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. powództwo podlegało oddaleniu w całości, albowiem roszczenie stanowiące przedmiot sporu uległo przedawnieniu.

W niniejszej bezspornym pozostawało zarówno istnienie – co do zasady – zobowiązania pozwanych M. Z. i D. Z. względem powodowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. z tytułu zawartej w dniu 16 grudnia 1991 r. z Bankiem Spółdzielczym w K. umowy kredytowej, przejętego na podstawie umowy cesji wierzytelności z dnia 21 grudnia 1992 r., zawartej pomiędzy Bankiem Spółdzielczym w K. a Bankiem Spółdzielczym w W., przez Skarb Państwa – Fundusz Restrukturyzacji i Oddłużania Rolnictwa, a następnie objętej umową o spłatę zrestrukturyzowanego długu z dnia 22 grudnia 1992 r., zawartej pomiędzy M. Z. i D. Z. a Bankiem Spółdzielczym w W., jak też jego wysokość.

Legitymacja czynna Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. do dochodzenia wierzytelności nabytych na rzecz Skarbu Państwa - Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa wynikała z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o utworzeniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (tekst jednolity: Dz.U. z 2005 r., Nr 31, poz. 264). Na podstawie przepisu wywiedzionego z art. 12 ust. 1 tej ustawy powodowa agencja z dniem 18 stycznia 1994 r. z mocy prawa nabyła środki finansowe i inne mienie dotychczasowego Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa oraz zobowiązania i wierzytelności finansowe tego Funduszu. Kluczowa dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy pozostawała kwestia przedawnienia dochodzonego roszczenia.

Stosownie do art. 117 § 1 k.c. roszczenia majątkowe, z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, ulegają przedawnieniu. Zgodnie z regulacją zamieszczoną w § 2 art. 117 k.c. upływ terminu przedawnienia pozwala zobowiązanemu uchylić się do zaspokojenia roszczenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne (art. 117 § 3 k.c.).

Kodeks cywilny w art. 118 przyjmuje generalną zasadę, wedle której roszczenia majątkowe – jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej – przedawniają się z upływem lat dziesięciu. Z kolei roszczenia o świadczenia okresowe, a także związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przedawniają się po upływie lat trzech. Rozstrzygające znaczenia dla kwalifikacji roszczenia – w tym w odniesieniu do terminu jego przedawnienia – ma moment jego powstania.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa żądanie zasądzenia na jej rzecz od pozwanych solidarnie kwoty 5.649,32 zł wraz z wskazanymi w pozwie odsetkami, liczonymi od dnia 1 października 1993 r. do dnia zapłaty, wywodziła z wierzytelności wynikającej z umowy kredytowej z dnia 16 grudnia 1991 r., zawartej pomiędzy pozwanymi a wierzycielem pierwotnym, tj. Bankiem Spółdzielczym w K., przejętej następnie przez Skarb Państwa - Fundusz Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa na podstawie umowy cesji wierzytelności z dnia 21 grudnia 1992 r., zawartej pomiędzy Bankiem Spółdzielczym w K. a Bankiem Spółdzielczym w W., a następnie objętej umową o spłatę zrestrukturyzowanego długu z dnia 22 grudnia 1992 r. zawartej pomiędzy M. Z. i D. Z. a Bankiem Spółdzielczym w W..

Pierwotną podstawę prawną dochodzonego przez powodową agencję od pozwanych roszczenia stanowił zatem obowiązujący w chwili zawarcie umowy kredytowej art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. prawo bankowe (Dz.U. Nr 4, poz. 21).

Wedle tej regulacji bank przez umowę kredytową zobowiązywał się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie określoną kwotę środków pieniężnych, a kredytobiorca do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, do zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w umownym terminie spłaty oraz do zapłaty prowizji od przyznanego kredytu. W art. 4 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. prawo bankowe ustawodawca wskazał jednocześnie, iż udzielanie kredytów i pożyczek pieniężnych należy do podstawowej działalności banków.

Wątpliwości nie mogło zatem budzić ta okoliczność, iż należność wynikająca z zawartej przez bank spółdzielczy z pozwanymi – niebędącymi przedsiębiorcami – umowy kredytowej miała charakter świadczenia związanego z prowadzoną przez tenże bank działalnością gospodarczą i jako taka podlegała przedawnieniu po upływie terminu trzyletniego. Jak trafnie bowiem zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 kwietnia 2008 r. (III CSK 302/07, OSN 2009, Nr B, poz. 37), "Do zastosowania trzyletniego terminu przedawnienia przewidzianego w art. 118 KC nie jest wymagane, aby obie strony stosunku prawnego, z którego wywodzi się roszczenie majątkowe, prowadziły działalność gospodarczą. Wystarczy, że działalność gospodarczą prowadzi tylko strona dochodząca roszczenia, które wiąże się z tą działalnością" (por też. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2003 r., II CK 113/02, Legalis 62460).

Na kwalifikację roszczenia, a tym samym i na wydłużenie terminu jego przedawnienia do dziesięciu lat, nie wywarły, zdaniem Sądu, wpływu późniejsze czynności Banku Spółdzielczego w K. oraz Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa, którego następcą prawnym jest powodowa agencja.

Restrukturyzacja zobowiązań kredytowych obciążających osoby prowadzące gospodarstwa rolne przeprowadzana była ze środków Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa – którego dysponentem był Minister Rolnictwa

i Gospodarki Żywnościowej – w ramach przewidzianej w § 3 ust 1 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 1992 r. w sprawie zasad funkcjonowania oraz źródeł zasilania Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa (Dz.U. Nr 49, poz. 222) pomocy w spłacie zadłużenia poprzez wydłużanie okresu spłaty rat kapitału wraz z odsetkami. Zgodnie z § 3 ust 2 pkt 3 tego rozporządzenia realizacja tej pomocy odbywała się za pośrednictwem banków na podstawie umów zawieranych z bankami przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – m.in. poprzez finansowanie skutków konwersji zadłużenia, odroczeń spłaty rat kapitału i odsetek od kredytów, czy zaniechania postępowania egzekucyjnego wobec kredytobiorców.

Podstawę do zawarcia w dniu 22 listopada 1992 r. pomiędzy pozwanymi D. i M. Z. a działającym w imieniu Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa Bankiem Spółdzielczym w W. umowy o spłatę zrestrukturyzowanego długu stanowiła umowa o cesję wierzytelności, zawarta w dniu 21 listopada 1992 r. pomiędzy Bankiem Spółdzielczym w K. a Bankiem Spółdzielczym w W.. Na podstawie powołanej umowy o cesję wierzytelności zbywca – czyli Bank Spółdzielczy w K. – posiadana wobec dłużników (pозwanych w niniejszym procesie) wierzytelność przeniósł na rzecz Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa, w którego imieniu występował Bank Spółdzielczy w W.. Wedle regulacji z art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Z kolei § 2 art. 509 k.c. stanowi, iż wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki.

W wyniku przelewu na nabywcę przechodzi ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki wiązał go z dłużnikiem. Stosownie do art. 513 § 1 k.c. dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie. Innymi słowy, stosunek zobowiązaniowy nie ulega zmianie, natomiast zmienia się osoba uczestnicząca w nim po stronie wierzyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2001 r., I CKN 379/00, LEX nr 52661). Przelew powoduje więc, że cedent przestaje być wierzycielem, a staje się nim cesjonariusz. Regulacja ustawowa nastawiona jest na utrzymanie dotychczasowej sytuacji prawnej dłużnika. Cesjonariusz nabywa wierzytelność w takim zakresie i stanie, w jakim znajdowała się ona w chwili dokonania przelewu, zmienia się tylko osoba wierzyciela, czyli osoby uprawnionej do żądania spełnienia świadczenia.

W odniesieniu do okoliczności niniejszej sprawy podkreślić należy, iż pomimo przelewu wierzytelności na rzecz podmiotu, który nie jest bankiem, dotychczasowa sytuacja prawna dłużnika zostaje więc utrzymana. W konsekwencji tej konstatacji przysługujący pozwanym M. Z. i D. Z. wobec banku (zbywcy wierzytelności) zarzut przedawnienia przysługiwał również wobec nabywcy wierzytelności, czyli wobec Skarbu Państwa – Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa – na takich samych warunkach, jakie przysługiwały im wobec banku, z którym wiązała ich umowa kredytowa.

W dalszej kolejności rozstrzygnięcia wymagała kwestia związana z charakterem umowy z dnia 22 grudnia 1992 r., nazwanej przez jej strony jako umowa o spłatę zrestrukturyzowanego długu, a to pod względem ewentualnego odnowienia zobowiązania.

Zgodnie z treścią art. 506 § 1 k.c., jeżeli w celu umorzenia zobowiązania dłużnik zobowiązuje się za zgodą wierzyciela spełnić inne świadczenie albo nawet to samo świadczenie, lecz z innej podstawy prawnej, zobowiązanie dotychczasowe wygasa. Stosownie do § 2 art. 506 k.c. w razie jednak wątpliwościyczytuje się, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia.

Istotą umowy odnowienia jest zatem powstanie nowego zobowiązania, obligującego dłużnika do spełnienia w przyszłości innego świadczenia lub tego samego świadczenia lecz z innej podstawy prawnej, z jednoczesnym wygaśnięciem dotychczasowego stosunku obligacyjnego. Zawarcie takiej umowy wymaga wyrażenia przez strony zgodnego zamiaru umorzenia dotychczasowego zobowiązania i ustanowienia nowego zobowiązania (animus novandi), przy czym zamiar stron powinien wynikać z wyraźnego ich oświadczenia lub w sposób niewątpliwy z okoliczności sprawy.

Dokonując w tym zakresie ustaleń i oceny Sąd podzielił stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 30 stycznia 2007 r. (IV CSK 356/06, Legalis nr 163858), wedle którego samo tylko zawarcie umowy o restrukturyzację zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu, powodujące podjęcie dyspozycji państwowymi środkami pieniężnymi z Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa, nie stanowi o nowacji zobowiązania i nie ma znaczenia przy ustalaniu terminu przedawnienia roszczenia.

W przedmiotowej sprawie żadne z postanowień umowy z dnia 22 grudnia 1992 r. o spłatę zrestrukturyzowanego długu nie wskazywało w sposób bezpośredni lub pośredni na wolę umorzenia dotychczasowego wężła obligacyjnego, wynikającego z zawartej pomiędzy pozwanymi a wierzycielem pierwotnym, tj. Bankiem Spółdzielczym w K., umowy kredytu z dnia 16 grudnia 1991 r. i zastąpienia go nowym.

W orzecznictwie dopuszcza się co prawda ewentualność wynikania animus novandi z samego faktu zmiany umowy, bez potrzeby wyraźnej deklaracji umorzenia jako celu nowej umowy, jednakże taką możliwość przewidziano tylko wówczas, gdy zmiana treści umowy dotyczy przedmiotowo istotnych jej postanowień, czyli sięga tak daleko, że zmieniają się jej essentialia negotii. W wypadku wątpliwości należy jednak przyjąć, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia (zob.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2008 r., II CSK 407/07, LEX nr 462284; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 30 stycznia 2013 r., I ACa 1005/12, LEX nr 1283014).

Zawarta w dniu 22 grudnia 1992 r. pomiędzy pozwanymi M. Z. i D. Z. a Bankiem Spółdzielczym w W. – działającym w imieniu i na rzecz Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużania Rolnictwa – umowa o spłatę zrestrukturyzowanego długu nie miała charakteru nowacyjnego – sprowadzała się bowiem do zmiany warunków spłaty długu, określała terminy i sposób płatności poszczególnych rat zobowiązania i nie wprowadzała przedmiotowo istotnych zmian postanowień umowy, w szczególności nie przewidywała zmiany przedmiotu świadczenia, ani też zmiany podstawy prawnej świadczenia. Nie stanowiła ona zatem całkowicie odrębnego, niezależnego źródła zobowiązania, a jedynie zmodyfikowała dotychczasowy stosunek prawny łączący strony. Tym samym zawarcie umowy o spłatę zrestrukturyzowanego długu nie mogło prowadzić do zmiany kwalifikacji roszczenia z roszczenia związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej na roszczenie niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej i wydłużenia przewidzianego w art. 118 k.c. terminu przedawnienia z trzech lat do lat dziesięciu.

Stosownie do art. 120 § 1 k.c. bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się w dniu, w którym świadczenie stało się wymagalne, a jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Wedle art. 123 § 1 pkt 2 k.c. w zw. z art. 124 § 1 k.c. bieg przedawnienia przerywa się m.in. przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje, a po każdym przerwaniu przedawnienie biegnie na nowo.

Z treści umowy o spłatę zrestrukturyzowanego długu z dnia 22 grudnia 1992 r., zawartej pomiędzy M. Z. i D. Z. a Bankiem Spółdzielczym w W., wynika, iż świadczenie pozwanych miało być spełnione – przy ustalonej od początku wysokości zobowiązania – w dwudziestu pięciu ratach kwartalnych, płatnych począwszy od 30 września 1993 r. (pierwsza rata) odpowiednio do: 30 marca, 30 czerwca, 30 września i 30 grudnia każdego roku, a termin płatności ostatniej z rat ustalony został na dzień 30 grudnia 1999 r.. Różny termin wymagalności poszczególnych części świadczenia pieniężnego, przypadający na termin uiszczenia każdej z rat, wiązał się z oddzielnym biegiem trzyletniego terminu przedawnienia w odniesieniu do każdej z tych części. Bieg terminu przedawnienia dla każdej rat rozpoczął się następnego dnia po terminie jej płatności, tj. odpowiednio w przypadku raty pierwszej – w dniu 1 października 1993 r., w przypadku kolejnych odpowiednio: w dniu 31 grudnia, 31 marca i 1 lipca i 1 października lat 1993-1999. Ponieważ powód nie wykazał, aby w tym terminie doszło do przerwania biegu przedawnienia którejkolwiek z rat, stąd uznać należało, że termin przedawnienia roszczenia w odniesieniu do pierwszej z rat świadczenia – w wysokości 1.659.400,00 zł przed denominacją złotego – upłynął w dniu 1 października 1996 r., kolejnych dwudziestu czterech rat w wysokości po 2.350.000,00 zł przed denominacją złotego odpowiednio w dniach: 31 grudnia, 31 marca, 1 czerwca i 1 października lat 1996-2002, przy czym przedawnienie ostatniej z rat nastąpiło wraz z dniem 1 października 2002 r.

Przy niekwestionowanej przez żadną ze stron procesu wysokości zadłużenia pozwanych wobec powodowej agencji powództwo należało oddalić, a to z uwagi na przedawnienie roszczenia, w tym również w zakresie odsetek. W orzecznictwie utrwalone jest bowiem stanowisko, że roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się najpóźniej z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2005 r. III CZP 42/04, Legalis 66624; orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 lutego 2003 r., I ACa 846/02, LEX nr 83739, Legalis 61504).

Odnosząc się z kolei do podniesionej przez stronę powodową kwestii tzw. niewłaściwego uznania długu – poprzez złożenie po upływie terminu przedawnienia wniosków: z dnia 20 marca 2007 r. i z dnia 4 listopada 2014 r. o umorzenie zrestrukturyzowanego zadłużenia - należy wskazać, że uznanie długu może występować w formie tzw. uznania właściwego, stanowiącego odrębną umowę ustalającą istnienie albo nieistnienie stosunku prawnego, oraz tzw. uznania niewłaściwego, za które uznane może być każde zachowanie dłużnika, z którego wynika jego świadomość bycia dłużnikiem, w tym – jak w okolicznościach sprawy niniejszej – złożenie wniosku o umorzenie długu.

Dokonane przez pozwanych w dniu 20 marca 2007 r. oraz w dniu 4 listopada 2014 r. niewłaściwe uznania długu nie mogły jednak wyrzucić skutku w postaci przewidzianego w art. 123 § 1 pkt 2 k.c. przerwania biegu terminu przedawnienia, albowiem w chwili składania tych oświadczeń bieg tego terminu dla każdej z rat wierzytelności już upłynął.

Nie sposób również, w ocenie Sądu, przyjąć, iż złożone przez pozwanych pisma w przedmiocie umorzenia zrestrukturyzowanego zadłużenia stanowiły się zrzeczenie się przez nich skorzystania z zarzutu przedawnienia.

Stosownie do art. 117 § 2 zdanie pierwsze k.c. ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może po upływie terminu przedawnienia uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się skorzystania z zarzutu przedawnienia.

Zrzeczenie się zarzutu przedawnienia jest jednostronnym oświadczeniem woli i nie wymaga dla swej skuteczności zachowania żadnej formy, co oznacza, iż może być dokonane również w sposób dorozumiany.

W tym kontekście stwierdzić należy, że dorozumiane oświadczenie woli dłużnika o zrzeczeniu się zarzutu przedawnienia można przyjąć tylko wówczas, gdy jego zamiar zrzeczenia się zarzutu przedawnienia wynika w sposób niewątpliwy z towarzyszących temu oświadczeniu okoliczności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2004 r., V CK 620/03, LEX nr 137673).

Wniosek o umorzenie długu, jako oświadczenie zawierające niewłaściwe uznanie długu, jest przy tym oświadczeniem wiedzy, wskazującym, iż dług istnieje, nie zaś oświadczeniem woli w przedmiocie zamiaru jego spłaty. Jak wskazał bowiem Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 stycznia 2015 r. (I ACa 701/14, Legalis nr 1241726), niewłaściwe uznanie długu „nie stanowi czynności prawnej, bowiem nie jest stanem prawnym, w skład którego wchodzi co najmniej jedno oświadczenie woli, stanowiące uzewnętrznioną decyzję podmiotu prawa cywilnego wywołania określonych skutków cywilnoprawnych, z którym to stanem faktycznym ustawa wiąże skutki wyrażone w tym oświadczeniu, a także skutki prawne oświadczeniem tym nieobjęte, lecz wynikające z ustawy, zasad współżycia społecznego lub ustalonych zwyczajów”. Warunkiem uznania oświadczenia lub zachowania dłużnika za zrzeczenie się prawa do skorzystania z zarzutu przedawnienia jest świadome i wyraźne wyrażenie woli co rezygnacji z tego uprawnienia. Podzielić przy tym należy pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 października 2004 r. (II CK 68/04, LEX nr 500196), wedle którego składający oświadczenie o zrzeczeniu się przedawnienia musi wprost lub w sposób dorozumiany objawić swoją wolę, że rezygnuje z przywileju, jaki stwarza przedawnienie, tzn. iż pomimo upływu okresu przedawnienia można będzie dalej skutecznie dochodzić od niego spełnienia świadczenia. Nie wystarczy, aby było to tylko oświadczenie wiedzy, tak jak to jest przy uznaniu roszczenia, lecz oświadczenie o zrzeczeniu się zarzutu przedawnienia powinno zawierać wyraźny zamiar rezygnacji przez dłużnika z możliwości podniesienia wobec wierzyciela tego zarzutu. W tym kontekście stwierdzić należy, że dorozumiane oświadczenie woli dłużnika o zrzeczeniu się zarzutu przedawnienia można przyjąć tylko wówczas, gdy jego zamiar zrzeczenia się zarzutu przedawnienia wynika w sposób niewątpliwy z towarzyszących temu oświadczeniu okoliczności

(por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2004 r., V CK 620/03 LEX nr 137673). Niewątpliwie zamiaru zrzeczenia się możliwości podniesienia zarzutu przedawnienia roszczenia nie sposób wyprowadzić ze złożonych przez M. i D. Z. wniosków w przedmiocie umorzenia ich zadłużenia. Tym czynnościom pozwanych nie towarzyszył, zdaniem Sądu, ani zamiar, ani nawet świadomość wywołania skutków prawnych ponad zwolnienie ich z zobowiązania. Pozwani w złożonych wówczas wnioskach nie wskazywali na zamiar rezygnacji z zarzutu przedawnienia roszczenia bądź spełnienia świadczenia pomimo upływu terminu przedawnienia; przeciwnie – ich wola była wyraźnie skierowana na uwolnienie się od zobowiązania przy jednoczesnym braku jego wykonania (poprzez umorzenie zadłużenia).

W tym kontekście stwierdzić należy, że żadne z zachowań pozwanych nawet w sposób dorozumiany nie wskazywało na wolę złożenia oświadczenia o zrzeczeniu się zarzutu przedawnienia roszczenia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art. 117 § 1 k.c. w zw. z art. 118 k.c. oraz art. 509 § 1 k.c. orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o dyspozycję art. 98 § 1 k.p.c. – zgodnie z zasadą ponoszenia odpowiedzialności za wynik procesu.

Powodowa Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przegrała sprawę w całości, a zatem to na niej ciążył obowiązek zwrotu poniesionych przez pozwanych kosztów procesu. Na zasądzone z powyższego tytułu od powoda na rzecz każdego z pozwanych koszty kwoty składało się wyłącznie wynagrodzenie ustanowione w sprawie profesjonalnego pełnomocnika – w wysokości 2 400,00 zł oraz uiszczone przez pozwanych opłaty skarbowe od udzielonych przez nich pełnomocnictw – w wysokości 17,00 zł (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku - V Wydział Cywilny z dnia 18 listopada 2015 r., V ACa 508/15, www.orzeczenia.ms.gov.pl, Legalis nr 1399051; postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z 2 sierpnia 2013 r., VI Gz 121/13, Legalis nr 810242).

Należne każdemu z pozwanych koszty wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika ustalone zostały przez Sąd zgodnie z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800).